

Finančná správa

1. Úvod

V súlade s úlohou podľa bodu B.5 Uznesenia vlády SR č. 475 z 11. júna 2003 a v termíne podľa bodu B.3 Uznesenia vlády SR č. 624 z 9. septembra 2009 predkladá minister financií Slovenskej republiky každoročne do 31. marca Ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky „Informáciu o stave bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ďalej len „BOZP“), pracovnej úrazovosti, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia pri práci“ za predchádzajúci rok.

Informácia o hodnotení stavu BOZP, vývoji pracovnej úrazovosti, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce vo finančnej správe (ďalej len „FS“) za rok 2023 bude súčasťou Správy o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce za rok 2023, ktorú predkladá minister práce, sociálnych vecí a rodiny SR na rokovanie vlády SR v súlade s úlohou B.3. uznesenia vlády SR č. 475 z 11. júna 2003 v bode B.1. uznesenia vlády SR č. 624 z 9. septembra 2009.

Informácia bola vypracovaná podľa obsahovej štruktúry určenej Sekciou práce Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky zo dňa 01. 03. 2022 (č.: 16101/2021-M_OPP, 14324/2020). Obsahom informácie stavu BOZP a pracovnej úrazovosti, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia pri vykonávaní služobných činností ozbrojených a neozbrojených príslušníkov FS, zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme alebo súvisiacu s vykonávaním práce vo verejnom záujme a zamestnancov v pracovnom pomere podľa Zákonníka práce (ďalej len „príslušník a zamestnanec“) sú získané poznatky z výkonu orgánu dozoru Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky (ďalej len „orgán dozoru FR SR“) v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a pri výkone štátnej služby a bezpečnosti technických zariadení v kontrolovaných subjektoch v roku 2023.

Informácia taktiež obsahuje údaje o počtoch jednotlivých dozorných a inšpekčných výkonov, o počtoch prešetrených podnetov. Ďalej obsahuje informácie týkajúce sa počtu a členenia pracovných úrazov (ďalej len „PÚ“), ich zdrojov a príčin, počtu chorôb z povolania (ďalej len „CHzP“), ktoré sú uvedené v tabuľkách.

2. Orgán dozoru

Hlavným poslaním činnosti orgánu dozoru FR SR je dodržiavanie podmienok zaistujúcich BOZP príslušníkov a zamestnancov, ktoré majú zabezpečiť zachovanie zdravia a pracovnej schopnosti príslušníka a zamestnanca, pracovných podmienok na pracoviskách FS prostredníctvom kontroly dodržiavania právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti technických zariadení a zaistenie BOZP vrátane predpisov upravujúcich faktory pracovného prostredia. Orgán dozoru FR SR je zaradený na sekciu inšpekcie a vnútornej kontroly, odbore vnútornej kontroly, oddelení vnútornej kontroly západ, referát dozoru nad BOZP a OPP. Svojím kontrolným, poradenským a koordinačným pôsobením presadzuje dôsledné realizovanie opatrení ochrany práce v záujme zlepšovania pracovných podmienok a ochrany života a zdravia.

Orgán dozoru FR SR je zriadený priamo zo zákona ustanovením § 212 zákona č. 35/2019 Z. z. o finančnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v nadväznosti na § 2 ods. 4 zákona č. 125/2005 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov na plnenie úloh podľa zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ostatných všeobecných záväzných právnych predpisov v oblasti BOZP.

Kompetencie zamestnancov orgánu dozoru FR SR upravuje interný riadiaci akt č. 222/2019 „Smernica o vykonávaní odborného dozoru nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci a výkone služby vo finančnej správe“.

3. Ciele a priority dozorného orgánu v roku 2023

Dozorná a kontrolná činnosť orgánu dozoru FR SR bola v záujme presadzovania zodpovedajúcich pracovných podmienok v hodnotenom období orientovaná najmä na:

- dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov a interných riadiacich aktov v oblasti BOZP,
- kontrolu objektov, ich súčastí, pracovných priestorov, pracovných prostriedkov a pracovného prostredia,
- kontrolu opráv a údržby objektov, prehliadok, kontrol, skúšok, úradných skúšok a odborných prehliadok a odborných skúšok,
- kontrolu pracovného prostredia,
- prevenciu a uplatňovanie všetkých dostupných opatrení na minimalizovanie možných nebezpečenstiev a ohrození vyplývajúcich z pracovného procesu, pracovných podmienok, faktorov pracovného prostredia a tým predchádzanie pracovným a služobným úrazom,
- zvýšenie povedomia nadriadených a ostatných príslušníkov a zamestnancov preventívnou činnosťou orgánu dozoru FR SR a poskytovanie odborného poradenstva.

Cieľom je najmä zabezpečiť aktívne pôsobenie orgánu dozoru FR SR a zlepšenie celkového prístupu zainteresovaných osôb (zodpovedných nadriadených, príslušníkov a zamestnancov) pri vytváraní optimálnych podmienok na výkon štátnej služby a práce a na zmenu kultúry štátnej služby a práce.

Paralelným cieľom je zníženie strát (škôd) v dôsledku služobných a pracovných úrazov, chorôb z povolania alebo iných poškodení zdravia z práce a zníženie škôd spôsobených prerušením práce pri poruchách technických zariadení. Uvedené ciele sledujú zámer skvalitňovať ochranu príslušníka a zamestnanca v jeho služobnej alebo pracovnej pozícii, a to prostredníctvom presadzovania opatrení a aplikáciou vhodných metód orgánu dozoru FR SR.

4. Prehľad dozorovaných subjektov

V roku 2023 orgán dozoru FR SR vykonal kontroly stavu BOZP v týchto subjektoch:

Previerky stavu BOZP na Daňovom úrade Trenčín, Daňovom úrade Banská Bystrica, Daňovom úrade Košice, FR SR Daňovej škole Banská Bystrica, školiace a výcvikové stredisko FS SR Donovaly a vo vybraných objektoch.

Mimoriadne previerky boli vykonané v objektoch Colný úrad Košice – PCÚ Lučenec, Daňový úrad Prešov, Daňový úrad Košice – PDÚ Michalovce, PDÚ Trebišov, Daňový úrad Trnava – PDÚ Piešťany, Colný úrad Nitra – PCÚ Komárno, PCÚ Nové Zámky, PCÚ Galanta, Colný úrad Michalove □ PCÚ Vyšné Nemecké.

V kontrolovaných subjektoch bolo zistených 47 porušení všeobecne záväzných právnych predpisov na zaistenie BOZP, ktoré sú podrobne uvedené v protokoloch a správe z vykonaných kontrol.

5. Zistenia dozorného orgánu v kontrolovaných subjektoch

Zmena stavu BOZP oproti roku 2022 vyplýva z tabuliek č. 2, 3 a 4. Z kontrolných zistení orgánu dozoru FR SR v roku 2022 možno konštatovať, že najčastejšie porušenia sú v prevádzkovaní budov, objektov a pracovného prostredia.

Pri kontrolách boli zistené najmä tieto nedostatky:

- zlý technický stav stavebných objektov a prevádzkových priestorov, napr. vonkajšie fasády a vnútorné omietky, poškodené podlahy (nerovnosť),
- nedostatočná údržba objektov,
- poškodenie schodísk - prvý (nástupný) a posledný (výstupný) stupeň v každom ramene nie je rozoznatelný od okolitej podlahy, povrch stupňov nemá protišmykovú úpravu, vyštrbené stupne schodov,
- neodstraňovanie nedostatkov zistených pri odborných prehliadkach a odborných skúškach technických a vyhradených technických zariadení,
- neodstraňovanie nedostatkov zistených pri výkone dozorných činností orgánom dozoru FR SR v určených lehotách.

6. Nápravné a sankčné opatrenia dozorného orgánu

Na zabezpečenie nápravy a odstránenie zistených nedostatkov v určených lehotách boli zo strany nadriadených jednotlivých organizačných útvarov FR SR prijaté príslušné technické, organizačné a iné opatrenia, potrebné na zlepšenie zisteného stavu.

7. Stav a vývoj pracovných (služobných) úrazov a chorôb z povolania

Vo FS v roku 2023 nedošlo k úrazom s ťažkou ujmovou na zdraví alebo smrteľným pracovným úrazom. Bolo zaregistrovaných 8 pracovných úrazov a jeden pracovný úraz nebol zaregistrovaný (dôvod nezaregistrovania pracovného úrazu zodpovednými osobami je v štádiu prešetrovania). V porovnaní s rokom 2022 (9 pracovných úrazov) nedošlo k zmene počtu registrovaných pracovných úrazov.

Prehľad o hlavných skupinách zdrojov úrazov je uvedený v tabuľke č. 12 a prehľad o jednotlivých skupinách príčin úrazov je uvedený v tabuľke č. 13. Z prehľadu pracovných úrazov vyplýva, že najčastejším zdrojom úrazu sú pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov zamestnancov. S týmto korešponduje aj podiel príčin úrazov, kde najpočetnejšou skupinou je nedostatok osobných predpokladov na riadny pracovný výkon (napr. chýbajúce telesné predpoklady, zmyslové nedostatky, nepriaznivé osobné vlastnosti a okamžité psychofyziologické stavy, pošmyknutie na mokrej podlahe, práca s krovínorezom).

V roku 2023 bolo zaevidovaných 23 pracovných úrazov (bez pracovnej neschopnosti) neozbrojených príslušníkov finančnej správy, ktoré neboli oznámené Sociálnej poisťovni a nie sú zahrnuté v tabuľkách

Za rok 2023 neboli priznané žiadne choroby z povolania.

V informácii (tabuľkách) sú uvedené len registrované pracovné úrazy, ktoré boli nahlásené Sociálnej poisťovni (pracovné úrazy neozbrojených príslušníkov FS, zamestnancov vykonávajúcich prácu vo verejnom záujme, zamestnanci vykonávajúcich práce v zmysle Zákonníka práce poistených podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov). Služobné úrazy (úrazy ozbrojených príslušníkov finančnej správy poistených podľa zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom poistení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), ktoré nie sú nahlásované Sociálnej poisťovni, sa v informácii neuvádzajú. Tento postup bol dohodnutý s

Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR a silovými rezortmi (Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo obrany SR a Zbor väzenskej a justičnej stráže SR)

8. Spolupráca dozorného orgánu

Orgán dozoru FR SR spolupracuje s inšpektorátmi práce a s odbornými útvarmi ostatných ministerstiev, ktoré majú zriadený vlastný dozor v oblasti BOZP (Ministerstvo vnútra SR a Ministerstvo obrany SR, Generálne riaditeľstvo zboru väzenskej a justičnej stráže SR a Slovenská informačná služba).

Organizujú sa medzirezortné pracovné stretnutia jednotlivých orgánov dozoru príslušných rezortov. Naposledy v roku 2018 toto pracovné stretnutie – medzirezortnú pracovnú poradu orgánov inšpekcie práce a požiarneho dozoru ozbrojených bezpečnostných zborov za účelom vzájomnej výmeny informácií súvisiacich s efektívnym výkonom inšpekcie práce a požiarneho dozoru v podmienkach ozbrojených bezpečnostných zborov a inými inštitúciami (napr. inšpektoráty práce, regionálne úrady verejného zdravotníctva a pod.) organizovalo FR SR. V roku 2020 malo toto stretnutie organizovať Generálne riaditeľstvo zboru väzenskej a justičnej stráže SR, avšak toto stretnutie bolo zrušené z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej situácie, núdzového a výnimočného stavu v súvislosti s ohrozením verejného zdravia z dôvodu ochorenia COVID-19 spôsobeného koronavírusom SARS-CoV-2 na území SR uzneseniami vlády SR. Uvedené ovplyvnilo organizáciu stretnutia aj v roku 2021. V roku 2022 sa stretnutie nekonalo a rovnako sa medzirezortné stretnutie nekonalo ani v roku 2023.

9. Hodnotenie stavu ochrany práce v roku 2023 a opatrenia dozorného orgánu na zlepšenie stavu

Z prehľadu zistených porušení všeobecne záväzných právnych predpisov v roku 2023 v porovnaní s rokom 2022 (tabuľka č. 3) vyplýva, že v objektoch FS došlo v hodnotenom období k zlepšeniu starostlivosti o BOZP a pracovného prostredia.

Návrh opatrení orgánu dozoru FR SR v záujme zabezpečiť zlepšenie stavu BOZP, ktorý vyplýva zo zistených nedostatkov počas výkonu dozoru:

- zvyšovať právne a spoločenské vedomie v oblasti BOZP, napr. zvyšovať úroveň znalostí, vnímania rizík a zodpovedností vedúcich zamestnancov a zamestnancov za svoju vlastnú bezpečnosť i za bezpečnosť spolupracovníkov, podriadených a všetkých osôb, ktoré vstupujú do objektov FS,
- pri kontrolnej činnosti neustále prezentovať a zdôrazňovať význam prevencie, predchádzaniu nežiaducim udalostiam,
- zlepšovať komunikáciu medzi jednotlivými útvarmi FS,
- zvyšovať úroveň vedomostí nadriadených, ktorí zabezpečujú energetické hospodárstvo.

Z hľadiska zlepšenia stavu v oblasti BOZP a ochrany pred požiarom je aj naďalej nevyhnutné pre FS zabezpečiť dostatočné finančné prostriedky k plneniu povinností vyplývajúcich z predpisov v oblasti BOZP a ochrany pred požiarom a k odstráneniu finančne nákladných nedostatkov, ktoré si však v súčasnej situácii vyžadujú podporu predovšetkým zo strany Ministerstva financií SR a dôležité je rovnako aj stanovenie priorít účelu použitia poskytnutých finančných prostriedkov vzhľadom na efektívnosť a hospodárnosť vynakladaných finančných prostriedkov vo FS v súlade s plnením úloh. Rovnako je dôležité získavať finančné prostriedky zo zdrojov Európskej únie, a to predovšetkým prostredníctvom rôznych programov.

10. Prílohy

- 10.1 Personálne údaje – výkon dozoru vo FS v roku 2023 zabezpečovali dvaja výkonní inšpektori.
- 10.2 Výkony – sú uvedené v tabuľkovej časti informácie.
- 10.3 Poradenská činnosť – bola v roku 2023 realizovaná v 34 prípadoch a v roku 2022 v 27 prípadoch.
- 10.4 Poskytovanie informácií – informácie boli poskytované najmä zamestnancom FS, ktorí zodpovedajú za bezpečnosť, investičnú výstavbu a kolaudácie.
- 10.5 Sťažnosti a podnety – v roku 2023 bola riešená jedna sťažnosť.
- 10.6 Príprava predpisov a technická normalizácia – netýka sa FS.
- 10.7 Zahraničná spolupráca – nebola v roku 2022 realizovaná.
- 10.8 Vydávanie oprávnení, osvedčení a preukazov inšpektorátmi práce – nebola v roku 2023 realizovaná.

11. Prehľad použitých všeobecne záväzných právnych predpisov

- 11.1 Zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- 11.2 Zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- 11.3 Zákon č. 35/2019 Z. z. o finančnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

12. Záver

Vychádzajúc z výsledkov získaných činnosťou orgánu dozoru FR SR treba v oblasti BOZP podporovať z pozície nadriadených vo FS efektívne riadené uplatňovanie a dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti BOZP v praxi, odstraňovať formalizmy pri plnení právnych požiadaviek priamo na pracovisku a prehĺbovať vedomosti podriadených príslušníkov a zamestnancov.

Ďalej v súvislosti s výsledkami dozornej činnosti je potrebné dohliadať na prijímanie konkrétnych účinných opatrení na odstránenie zistených nedostatkov, zabezpečiť dôslednú kontrolu realizácie týchto opatrení a vyhodnocovať prínosy ich realizácie na zvýšení bezpečnostnej úrovne.

Cieľom je dosiahnuť taký stav úrovne BOZP, aby sa ochrana života a zdravia príslušníkov a zamestnancov FS stala prirodzenou súčasťou služobného a pracovného procesu a zaradila sa medzi priority denných povinností každého nadriadeného príslušníka a zamestnanca.

V hodnotenom období rozsah a kvalita výchovy a vzdelávania BOZP bola v prvom kvartáli čiastočne negatívne ovplyvnená opatreniami Úradu verejného zdravotníctva SR, ktorý vydával opatrenia na ochranu verejného zdravia v čase mimoriadnej epidemiologickej situácie na základe a v rozsahu rozhodnutí prijatých Ústredným krízovým štábom SR. V ďalších kvartáloch sa už pokračovalo v štandardnom režime tak, aby kvalita a rozsah boli dodržané.

